

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 342.9

Михайло ТЕКУТ'ЄВ

аспірант кафедри цивільного, господарського та екологічного права, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», просп. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, Україна, 49005

ORCID: 0009-0000-6593-382X

DOI: 10.32782/LST/2024-3-11

Бібліографічний опис статті: Текут'єв, М. (2024). Світові стандарти захисту майнових прав переміщених осіб. *Law. State. Technology*, 3, 68–74, doi: 10.32782/LST/2024-3-11

СВІТОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ПРАВ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Метою наукової статті визначено встановлення світових стандартів захисту майнових прав переміщених осіб. Визначено, що реституція майнових прав внутрішньо переміщених осіб державами-членами має через: забезпечення ефективності відшкодування через реституцію або компенсацію (де це потрібно) вартості залишеного майна шляхом прийняття таких заходів: компенсація моральної шкоди, пов'язаної з обставинами, через які сталося або затяглося переміщення та виселення; відшкодування шкоди, завданої внаслідок переміщення та відсутності доступу до полишеного майна, як-от втрата доходу та витрати, яких не було б, якби вони не були змушені покинути свій дім; компенсація за незаконне знищення чи пошкодження нерухомого майна чи втрата значного рухомого майна, спричинені діями або бездіяльністю органів влади, до юрисдикції яких належить таке майно; заходи для допомоги та відновлення, що сприяють довготривалим рішенням, як-от створення безпечних умов, реконструкція будинків та інфраструктури в місцях, куди повертаються люди, соціальна й економічна підтримка всіх переміщених осіб, незалежно від того, чи повернуться вони у свій дім; публічне визнання органами влади відповідальності за порушення прав людини, пов'язаних із переміщенням, детальне розслідування та розголошення інформації про такі порушення, а також порушення, за які окремих винуватців потрібно притягнути до відповідальності. Зроблено висновок, що держави-члени відповідно до Резолюції ПАРЄ № 1708 (2010) мають забезпечувати ефективні засоби правового захисту та відшкодування за втрату доступу та прав на майно включені в ширші програми компенсації за неодноразові порушення прав людини. Підкреслено, що висвітлені стандарти із захисту майнових прав переміщених осіб є нормативним підґрунтям для напрацювання та поступового впровадження механізму реституції для громадян України, що постраждали внаслідок російської збройної агресії.

Ключові слова: майнова права, нормативно-правове регулювання, захист, реалізація, світові стандарти, Європейський Суд з прав людини.

Mykhailo TEKUTIEV

Postgraduate Student at the Department of Civil, Economic and Environmental Law, Dnipro University of Technology, 19, Dmytra Yavornytskoho Ave., Dnipro, Ukraine, 49005

ORCID: 0009-0000-6593-382X

DOI: 10.32782/LST/2024-3-11

To cite this article: Tekutyev, M. (2024). Global standards for the protection of property rights of displaced persons. *Law. State. Technology*, 3, 68–74, doi: 10.32782/LST/2024-3-11

GLOBAL STANDARDS FOR THE PROTECTION OF PROPERTY RIGHTS OF DISPLACED PERSONS

The purpose of the scientific article is to establish world standards for the protection of property rights of displaced persons. It is determined that the restitution of the property rights of internally displaced persons by the member states has through: ensuring the effectiveness of compensation through restitution or compensation (where necessary) of the value of the property left behind by adopting the following measures: compensation for moral damage related to the circumstances that caused or delayed relocation and eviction; compensation for damages caused by displacement and lack of access to abandoned property, such as loss of income and expenses that would

not have occurred if they had not been forced to leave their home; compensation for illegal destruction or damage to immovable property or loss of significant movable property caused by the actions or inaction of the authorities to whose jurisdiction such property belongs; relief and recovery measures that contribute to durable solutions, such as the creation of safe conditions, reconstruction of houses and infrastructure in places of return, social and economic support for all displaced persons, whether or not they return to their homes; public acknowledgment by authorities of responsibility for human rights violations related to displacement, detailed investigation and disclosure of such violations, and violations for which individual perpetrators should be held accountable. It was concluded that member states, in accordance with PACE Resolution No. 1708 (2010), should provide effective remedies and reparations for loss of access and property rights included in broader compensation programs for repeated human rights violations. It is emphasized that the highlighted standards for the protection of property rights of displaced persons are a normative basis for the development and gradual implementation of the restitution mechanism for citizens of Ukraine who suffered as a result of Russian armed aggression.

Key words: property rights, legal regulation, protection, implementation, world standards, European Court of Human Rights.

Постановка проблеми. Перша хвиля справ, що надійшли до ЄСПЛ у зв'язку із порушенням майнових та особистих немайнових прав особи, що обумовлено запровадженням режиму антитерористичної операції, є характерним для 2016 року. Так, у 2016 році за офіційними показниками Секретаріату ЄСПЛ на розгляді у зазначеному суді перебувало понад 3500 справ, де предметом оскарження були питання захисту прав внутрішньо переміщених осіб, а також порушення особистих немайнових та майнових прав на території окупованих регіонів Донецької та Луганської областей (Христова, 2016: 17-23).

Чисельність оскаржень, що подаються до ЄСПЛ, є свідченням недосконалості національних правозахисних механізмів в Україні (Білозьоров, 2009: 26-30).

За даними статистичного звіту ЄСПЛ за 2023 рік засвідчено, що проти України було подано 2531 справа, що від загальної кількості 34650 заяв складає близько 7%. Предметом оскарження є дії національного уряду щодо недотримання вимог ст. 8 Конвенції про основоположні права та свободи (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 1950), що встановлює право особи на повагу до приватного і сімейного життя, та ст. 10 Конвенції про основоположні права та свободи, де закріплюється право особи на свободу вираження поглядів. При цьому варто зазначити, що у відсотковому відношенні до чисельності населення України, то за кількістю поданих до ЄСПЛ Україна має коефіцієнт 0,56 звернень на 10000 осіб, тоді як у Польщі такий коефіцієнт складає 0,5, у Молдові – 2,6, у Бельгії -1,13 (Воюта, 2024).

Стан наукової розробки проблеми. Дослідження захисту майнових прав осіб, що постраждали в наслідок збройних конфліктів, вивчались у наукових працях В. М. Бевзенка, Ю. П. Битяка, Л. Р. Білої-Тіунової, В. М. Гарашука, Н.В. Коваленко, І. Б. Коліушка, Т. О. Коломоєць, В. К. Кол-

пакова, А. Т. Комзюка, Ю.О. Легези, Р. С. Мельника, О.В. Маковської, О. І. Миколенка та ін.. Разом з тим, у наукових дослідженнях доволі фрагментарно досліджується питання застосування європейських стандартів у механізмі захисту майнових прав в умовах воєнного стану в Україні.

Метою наукової статті є визначення світових стандартів захисту майнових прав переміщених осіб.

Виклад основного матеріалу. Загальною тенденцією розгляду звернень до ЄСПЛ є відмова у їх розгляді, що пов'язується із неприйнятністю висунутих вимог. В якості рекомендації ЄСПЛ щодо визначення прийнятності заяви до розгляду є встановлення для фізичних осіб такої сукупності фактів, як: встановлення того факту, порушення мало місце у межах юрисдикції цієї держави, згідно зі статтею 1 Конвенції (Van der Tang проти Іспанії, § 53 (CASE OF VAN DER TANG v. SPAIN)), незалежно від свого громадянства, місця проживання, цивільного стану, становища або юридичної правоздатності; подання заяви лише живою особою або від їхнього імені (померла особа не може подавати заяви до ЄСПЛ) (Aizpurua Ortiz та інші проти Іспанії, §30 (Aizpurua Ortiz v. Spain)). Подання заяви від імені померлої особи не допускається навіть через представника (Kaaya і Polat проти Туреччини (СПРАВА CENTRE FOR LEGAL RESOURCES ON BEHALF OF VALENTIN CÂMPEANU ПРОТИ РУМУНІЇ)) (Практичний посібник щодо прийнятності заяв: 12-13). Для юридичних осіб критерієм прийнятності подання заяви до ЄСПЛ є: подання заяви проти «неурядової організації» у значенні статті 34 Конвенції (згідно із роз'ясненнями ЄСПЛ вважаються «урядовими організаціями» на відміну від «неурядових організацій» у значенні статті 34 Конвенції не лише центральні державні органи, а й децентралізовані органи влади, які здійснюють «владні повноваження», незалежно від сту-

пеня їхньої автономності від зазначених органів; це стосується також територіальних громад (Radio France та інші проти Франції, § 26 (Radio France та інші проти Франції)), муніципалітетів (Ayuntamiento de Mula проти Іспанії (ріш.) або частини комуни, що бере участь у здійсненні публічної влади) (Практичний посібник щодо прийнятності заяв: 12-13).

У разі визначення прийнятності для колективних звернень від будь-якої групи приватних осіб, необхідно встановити відсутність інтересу місцевих адміністративно-територіальних утворень чи інших офіційних органів у поданні скарги проти будь-якої дії, караної державою, від якої вони залежать і від імені якої вони здійснюють публічну владу (Demirbaş та інші проти Туреччини).

У 123 справах проти України ЄСПЛ визнав наявність порушення не менше, ніж однієї норми Конвенції. Лідерство за рівнем порушення вимог Конвенції обіймає російська федерація (у 2023 році було задоволено 217 звернень проти росії). Попри вихід росії із членства у Раді Європи та припинення участі у Конвенції з 16 вересня 2022 року (Russia ceases to be party to the European Convention on Human Rights), за неї зберігаються вимоги щодо належного виконання зобов'язань, поданих проти неї до цієї календарної дати. При цьому порушення права власності займає відносно незначний відсоток від загальної кількості справ, що при цьому не означає його абсолютний захист в Україні.

Європейські стандарти забезпечення прав людини, як зазначає В.К. Колпаков, визнаються загальноновизнаними принципами та нормами міжнародного права, і закріплюються у міжнародно-правових документах (Колпаков, 2014).

Європейські стандарти забезпечення прав людини передусім закріплено у Загальній декларації прав людини 1948 р. Міжнародного пакту про громадянські й політичні права 1966 р., керівних принципів Організації Об'єднаних Націй з питань внутрішнього переміщення населення країни, в тому числі осіб, потерпілих від збройного конфлікту в умовах воєнного стану та після скасування його дії.

Пріоритетним є вирішення справ, пов'язаних із захистом права особи на житло, права особи на користування та володіння землею, а також інших майнових прав внутрішньо переміщених осіб, порушених яких відбулось внаслідок збройного конфлікту (Коваленко та ін., 2018). Вирішення такої категорії справ має базуватися на принципах, закріплених у «Принципах Пінейру», документах Ради Європи, а також у положеннях Рекомендації Rec (2006) 6 Комі-

тету міністрів (Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб, 2010).

У Рекомендації Rec (2006) 6 Комітету міністрів зазначено, що «21.1 All refugees and displaced persons have the right to full and effective compensation as an integral component of the restitution process. Compensation may be monetary or in kind. States shall, in order to comply with the principle of restorative justice, ensure that the remedy of compensation is only used when the remedy of restitution is not factually possible, or when the injured party knowingly and voluntarily accepts compensation in lieu of restitution, or when the terms of a negotiated peace settlement provide for a combination of restitution and compensation», що у перекладі означає – «Усі біженці та переміщені особи мають право на повну та ефективну компенсацію як невід'ємну складову процесу реституції. Компенсація може бути грошовою або натуральною. Держави, з метою дотримання принципу відновного правосуддя, забезпечують використання засобу правового захисту у вигляді компенсації лише тоді, коли засіб правового захисту у вигляді реституції фактично неможливий, або коли потерпіла сторона свідомо та добровільно приймає компенсацію замість реституції, або коли умови мирного врегулювання шляхом переговорів передбачають поєднання реституції та компенсації» (RESOLUTION ON INADMISSIBILITY, 2013).

Відповідно до Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи (2006) 6 державам членам щодо внутрішньо переміщених осіб, ухваленої на 961-му засіданні заступників міністрів, зазначено, що Україна при формуванні національного законодавства та практики щодо внутрішньо переміщених осіб, а також у ситуаціях внутрішнього переміщення керуватися такими принципами: 1) керівні принципи ООН та інші відповідні міжнародні правові інструменти у сфері прав людини або гуманітарного права застосовуються до всіх внутрішньо переміщених осіб, у тому числі осіб, переміщених зі своїх будинків або місць постійного проживання внаслідок природних або техногенних катастроф; 2) внутрішньо переміщені особи не повинні зазнавати дискримінації через їхнє переміщення (держави-члени повинні вжити належних і ефективних заходів для забезпечення рівного ставлення до внутрішньо переміщених осіб, а також до них та інших громадян; у результаті цього може виникнути зобов'язання розглянути питання щодо особливого поведження з внутрішньо переміщеними особами з огляду на їхні потреби); 3) особливу увагу необхідно приді-

лити захисту осіб, що належать до національних меншин, а також захисту і наданню допомоги найбільш уразливим групам населення відповідно до чинних стандартів міжнародного права; захист внутрішньо переміщених осіб та їхніх прав, а також постачання їм гуманітарної допомоги є першорядним обов'язком відповідної держави (вирішення цього завдання потребує також допомоги з боку інших держав або міжнародних організацій, якщо держава, яка опинилася у скрутній ситуації, не в змозі сама забезпечити захист і надати допомогу своїм внутрішньо переміщеним особам; держава не може довільно відмовитись від пропозиції з боку інших держав та міжнародних організацій надати таку допомогу); 4) держави-члени, відповідно до своїх зобов'язань згідно зі статтями 2, 3 та 5 Європейської конвенції з прав людини, повинні вжити належних заходів, щоб, з одного боку, запобігти діям, які можуть порушити право внутрішньо переміщених осіб на життя, тілесну недоторканність, свободу і безпеку, а з іншого – ефективно розслідувати можливі порушення цих прав (це особливо стосується організації та облаштування таборів для внутрішньо переміщених осіб, що вимагає вжиття заходів безпеки з огляду на цивільний характер таборів; внутрішньо переміщених осіб не можна відправляти назад в райони, де вони будуть стикатися з реальною небезпекою зазнати поведіння, яке порушує статті 2 і 3 Європейської конвенції з прав людини); 5) держави-члени, відповідно до статті 8 Європейської конвенції з прав людини, зобов'язані вжити належних заходів з метою сприяння возз'єднанню сімей, що були розділені внутрішнім переміщенням (до таких заходів належать пошук зниклих членів сім'ї, особливо тих, які були взяті в заручники; компетентні органи повинні передати родичам внутрішньо переміщених осіб на їхнє прохання всю можливу інформацію щодо місцеперебування таких осіб); 6) внутрішньо переміщені особи повинні бути забезпечені всіма документами, що необхідні для ефективного здійснення їхніх прав в якомога коротший термін після їхнього переміщення, без висунення необґрунтованих умов; 7) внутрішньо переміщені особи мають право користуватися своїм майном згідно з правом у сфері прав людини. Зокрема, внутрішньо переміщені особи мають право на повернення своєї власності, що була залишена у зв'язку з їхнім переміщенням (якщо внутрішньо переміщені особи позбавлені можливості повернути свою власність, така втрата повинна бути належно компенсована); 8) держави-члени повинні вжити належних правових

і практичних заходів, щоб внутрішньо переміщені особи могли повноцінно реалізувати своє право голосувати на національних, регіональних або місцевих виборах, а також гарантувати, що не буде жодних перешкод у його практичній реалізації; 9) для мінімізації негативних наслідків внутрішнього переміщення державам-членам слід розробити превентивні заходи, такі як стратегічні плани дій, що будуть застосовані під час кризи, яка може призвести до внутрішнього переміщення; 10) внутрішньо переміщені особи повинні бути належно поінформовані та, наскільки це можливо, отримати консультації щодо вирішення ситуації, в якій вони опинилися, до, під час або після їхнього переміщення; 11) внутрішньо переміщені особи згідно з Європейською конвенцією з прав людини мають право на добровільне, безпечне і гідне повернення до власних помешкань або місць постійного проживання або переселення до іншої частини країни; 12) потрібно забезпечити умови для належної та стійкої інтеграції внутрішньо переміщених осіб після їхнього переміщення; 13) з метою усунення в міжнародному праві наявних прогалин, що стосуються поведіння з внутрішньо переміщеними особами, держави-члени повинні розглянути можливість розробки додаткових міжнародно-правових інструментів (Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи, 2006).

Правові основи захисту прав внутрішньо переміщених осіб відображено також у такому міжнародному акті, як *Protecting Internally Displaced Persons: A Manual for Law and Policymakers*, де закріплено керівні принципи ООН, національні практики держав, які стикались з проблемою внутрішнього переміщення, а також у Резолюції ПАРЄ № 1708 (2010) (Brookings project on internal displacement), та інших актах.

У Резолюції ПАРЄ № 1708 (2010) (РЕЗОЛЮЦІЯ 1708, 2010) зазначено, що держави-члени мають: гарантувати вчасне й ефективне відшкодування втраченого доступу та прав на житло, землю й майно, залишені біженцями або ВПО, не очікуючи на результати переговорів щодо вирішення збройних конфліктів або статусу певної території; переконатися, що таке відшкодування має форму реституції шляхом підтвердження юридичних прав біженців і переміщених осіб на їхнє майно й відновлення їхнього безпечного фізичного доступу до такого майна та володіння ним (якщо реституція неможлива, має надаватися належна компенсація, яка відбувається через підтвердження попередніх юридичних прав на майно

та надання коштів і речей, які мають відповідне співвідношення до їхньої ринкової вартості або через інші форми справедливого відшкодування); переконатися, що біженці та переміщені особи, у яких не було офіційно визначених прав до переміщення, однак чие користування майном вважалось органами влади фактично дійсним, отримують рівноцінний і фактичний доступ до засобів правового захисту та відшкодування за їх виселення (це особливо важливо у випадках, коли постраждали особи соціально незахищені, бо належать до меншин); переконатися, що попередні права на використання та проживання, що стосуються соціального житла чи інших аналогічних форм домоволодіння, які були наявні в колишніх комуністичних системах, визнаються та захищаються як їхній дім у значенні статті 8 Європейської конвенції з прав людини та як їхнє володіння в значенні статті 1 Протоколу №1 цієї Конвенції; переконатися, що відсутність носіїв прав на користування та оренду в місцях їхнього колишнього проживання (через те, що вони були змушені залишити свій дім), вважається виправданою до моменту, коли настануть умови для їх добровільного, безпечного та гідного повернення; забезпечити швидкі, доступні й ефективні процедури для задоволення претензій щодо відшкодування (якщо переміщення та виселення відбуваються систематично, потрібно створити спеціальні органи, що оцінюватимуть претензії та ухвалюватимуть рішення; такі органи повинні застосовувати прискорені процедури, що включають спрощені стандарти доведення та процедури; до їхньої юрисдикції мають належати всі типи об'єктів власності, що мають відношення до потреб щодо житла та життєдіяльності переміщених осіб, зокрема будинки, сільськогосподарські угіддя та корпоративна нерухомість); забезпечувати незалежність, неупередженість і компетентність судових органів, зокрема шляхом упровадження відповідних правил щодо їхнього складу, які можуть передбачати наявність міжнародних членів (такі органи мають отримувати достатнє фінансування, а відпо-

відні правоохоронні органи повинні бути юридично зобов'язаними виконувати їхні рішення) (РЕЗОЛЮЦІЯ 1708, 2010).

Реституція майнових прав внутрішньо переміщених осіб державами-членами має через: забезпечення ефективності відшкодування через реституцію або компенсацію (де це потрібно) вартості залишеного майна шляхом прийняття таких заходів: компенсація моральної шкоди, пов'язаної з обставинами, через які сталося або затяглося переміщення та виселення; відшкодування шкоди, завданої внаслідок переміщення та відсутності доступу до полишеного майна, як-от втрата доходу та витрати, яких не було б, якби вони не були змушені покинути свій дім; компенсація за незаконне знищення чи пошкодження нерухомого майна чи втрата значного рухомого майна, спричинені діями або бездіяльністю органів влади, до юрисдикції яких належить таке майно; заходи для допомоги та відновлення, що сприяють довготривалим рішенням, як-от створення безпечних умов, реконструкція будинків та інфраструктури в місцях, куди повертаються люди, соціальна й економічна підтримка всіх переміщених осіб, незалежно від того, чи повернуться вони у свій дім; публічне визнання органами влади відповідальності за порушення прав людини, пов'язаних із переміщенням, детальне розслідування та розголошення інформації про такі порушення, а також порушення, за які окремих винуватців потрібно притягнути до відповідальності (РЕЗОЛЮЦІЯ 1708, 2010). Держави-члени відповідно до Резолюції ПАРЕ № 1708 (2010) (РЕЗОЛЮЦІЯ 1708, 2010) мають забезпечувати ефективні засоби правового захисту та відшкодування за втрату доступу та прав на майно включені в ширші програми компенсації за неодноразові порушення прав людини.

Висновки. Отже, висвітлені стандарти із захисту майнових прав переміщених осіб є нормативним підґрунтям для напрацювання та поступового впровадження механізму реституції для громадян України, що постраждали внаслідок російської збройної агресії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Христова Г. О. Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб. *Проблеми захисту прав і свобод вимушених переселенців, а також інтересів громадян або держави на тимчасово окупованих територіях та в районах проведення антитерористичної операції*: збірник матеріалів міжнародного круглого столу (27 жовтня 2016 року). Київ, 2016. С. 17–23.
2. Білозьоров Є. В. Правові гарантії захисту прав і свобод людини в Україні: реалії та проблеми. *Адвокат*. 2009. № 8. С. 26–30
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

4. Воюта Д. У 2023 році ЄСПЛ постановив 130 рішень у справах проти України: про що ці справи. Юридична газета online. 16.02.2024. URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/-u-2023-roci-espl-postanoviv-130-rishen-u-spravah-proti-ukrayini-pro-shcho-ci-spravi.html>

5. CASE OF VAN DER TANG v. SPAIN (Application no. 19382/92). URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj5yuqz_qCHAXV6hf0HHWEXDJcQFnoEC-BQQAQ&url=https%3A%2F%2Fhudoc.echr.coe.int%2Fapp%2Fconversion%2Fpdf%2F%3Flibrary%3DECHR%26id%3D001-57946%26filename%3D001-57946.pdf%26TID%3Dthkbhnilzk&usg=AOvVaw1Y1hAw2UT_zXfSRxSZ7UDP&opi=89978449

6. Aizpurua Ortiz та інші проти Іспанії. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjOttGD_6CHAXWwhP0HHd1WBU0QFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fhudoc.echr.coe.int%2Fapp%2Fconversion%2Fpdf%2F%3Flibrary%3DECHR%26id%3D001-202026%26filename%3DCASE%2520OF%2520AIZPURUA%2520ORTIZ%2520AND%2520OTHERS%2520v.%2520-SPAIN%2520-%2520%255BRussian%2520translation%255D%2520summary%2520by%2520Development%2520of%2520Legal%2520Systems%2520Publ.%2520Co.pdf&usg=AOvVaw3_BpdygWt9uUYezDyN0WEw&opi=89978449

7. СПРАВА CENTRE FOR LEGAL RESOURCES ON BEHALF OF VALENTIN CÂMPREANU ПРОТИ РУМУНІЇ (Заява № 47848/08). URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid": \["001-150981"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

8. Практичний посібник щодо прийнятності заяв. ЄСПЛ. 128 с. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/admissibility_guide_ukr

9. Radio France та інші проти Франції. URL: [dio%20France%20and%20others%20v.%20France"},"documentcollectionid2": \["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid": \["001-61686"\]}](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjOttGD_6CHAXWwhP0HHd1WBU0QFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fhudoc.echr.coe.int%2Fapp%2Fconversion%2Fpdf%2F%3Flibrary%3DECHR%26id%3D001-202026%26filename%3DCASE%2520OF%2520AIZPURUA%2520ORTIZ%2520AND%2520OTHERS%2520v.%2520-SPAIN%2520-%2520%255BRussian%2520translation%255D%2520summary%2520by%2520Development%2520of%2520Legal%2520Systems%2520Publ.%2520Co.pdf&usg=AOvVaw3_BpdygWt9uUYezDyN0WEw&opi=89978449)

10. Demirbaş та інші проти Туреччини. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid": \["001-82285"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

11. Russia ceases to be party to the European Convention on Human Rights. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/russia-ceases-to-be-party-to-the-european-convention-on-human-rights>

12. Колпаков В. К. Європейські стандарти адміністративного права. URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-9-2014-jubilee/item/376-yevropeyski-standarty-administratyvnoho-prava-kolpakov-v-k>

13. Коваленко Н. В., Лєгеза Ю. О., Маковська О. В. Адміністративно-правовий режим антитерористичної операції в Україні: монографія. Запоріжжя: Гельветика, 2017. 179 с.

14. Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб: Резолюція ПАРЄ № 1708 (2010) від 28 січня 2010 р. URL: <https://rm.coe.int/16806b5a6d>

15. RESOLUTION ON INADMISSIBILITY in Case No. KI96/13 Applicant Branko Radeč Constitutional Review of the Decision, PZ. no. 169/12, of the Court of Appeal in Pristina, dated 21 January 2013. THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF KOSOVO. URL: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2017/11/gjkk_buletini_2014_I_eng-1.pdf

16. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи (2006)6 державам членам щодо внутрішньо переміщених осіб, ухвалена на 961-му засіданні заступників міністрів 05.04 2006. URL: <https://rm.coe.int/16806b5ab1>

17. Brookings project on internal displacement. URL: <http://www.brookings.edu/about/projects/idp>

18. РЕЗОЛЮЦІЯ 1708 Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб Парламентська Асамблея Ради Європи 28 січня 2010 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Rezolycia_PARE.pdf

REFERENCES:

1. Khrystova, H. O. (2016). Posylennia zakhystu prav liudyny vnutrishno peremishchenykh osib [Strengthening the protection of human rights of internally displaced persons]. Problemy zakhystu prav i svobod vymushenykh pereselentsiv, a takozh interesiv hromadian abo derzhavy na tymchasovo okupovanykh terytoriakh ta v raionakh provedennia antyterorystychnoi operatsii: zbirnyk materialiv mizhnarodnoho kruhloho stolu (27 zhovtnia 2016 roku). Kyiv, S. 17–23. [in Ukrainian]

2. Bilozorov, Ye. V. (2009). Pravovi harantii zakhystu prav i svobod liudyny v Ukraini: realii ta problem [Legal guarantees of protection of human rights and freedoms in Ukraine: realities and problems]. Advokat. № 8. S. 26–30 [in Ukrainian]

3. Konventsiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (z protokolamy) [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (with Protocols)] (Ievropeiska konventsiia z prav liudyny). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian]

4. Voiuta, D. (2024). U 2023 rotsi YeSPL postanovyv 130 rishen u spravakh proty Ukrainy: pro shcho tsi spravy [In 2023, the ECtHR issued 130 decisions in cases against Ukraine: what are these cases about?]. Yury-

dychna hazeta online. 16.02.2024. Retrieved from: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/-u-2023-roci-espl-postanoviv-130-rishen-u-spravah-proti-ukrayini-pro-shcho-ci-spravi.html> [in Ukrainian]

5. CASE OF VAN DER TANG v. SPAIN (Application no. 19382/92). Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj5yuqz_qCHAxV6hf0HHWEXDjCQFnoECBQQAQ&url=https%3A%2F%2Fhudoc.echr.coe.int%2Fapp%2Fconversion%2Fpdf%2F%3Flibrary%3DECHR%26id%3D001-57946%26filename%3D001-57946.pdf%26TID%3Dthkbhnilz&usq=AOvVaw1Y1hAw2UT_zXfSRxSZ7UDP&opi=89978449 [in English]

6. Aizpurua Ortiz v. Spain. Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjOttGD_6CHAxWwhP0HHd1WBU0QFnoECBYQA-Q&url=https%3A%2F%2Fhudoc.echr.coe.int%2Fapp%2Fconversion%2Fpdf%2F%3Flibrary%3DECHR%26id%3D001-202026%26filename%3DCASE%2520OF%2520AIZPURUA%2520ORTIZ%2520AND%2520OTHERS%2520v.%2520SPAIN%2520-%2520%255BRussian%2520translation%255D%2520summary%2520by%2520Development%2520of%2520Legal%2520Systems%2520Publ.%2520Co.pdf&usq=AOvVaw3_BpdygWt9uUYezDyN0WEw&opi=89978449 [in English]

7. SPRAVA CENTRE FOR LEGAL RESOURCES ON BEHALF OF VALENTIN CÂMPEANU PROTY RUMUNII (Zaiava № 47848/08). Retrieved from: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-150981"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [in English]

8. Praktychnyi posibnyk shchodo pryiniatnosti zaiav [Practical guide on admissibility of applications]. YeSPL. 128 s. Retrieved from: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/admissibility_guide_ukr [in Ukrainian]

9. Radio France v. France. Retrieved from: [dio%20France%20and%20others%20v.%20France"},"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-61686"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [in English]

10. Demirbaş ta inshi proty Turechchyny. Retrieved from: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-82285"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) [in English]

11. Russia ceases to be party to the European Convention on Human Rights. Council of Europe. Retrieved from: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/russia-ceases-to-be-party-to-the-european-convention-on-human-rights> [in English]

12. Kolpakov, V. K. Yevropeiski standarty administratyvnoho prava [European standards of administrative law]. Retrieved from: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/3-9-2014-jubilee/item/376-yevropeyski-standarty-administratyvnoho-prava-kolpakov-v-k> [in Ukrainian]

13. Kovalenko, N. V., Leheza, Yu.O., Makovska, O.V. (2017). Administratyvno-pravovyi rezhym antyterorystychnoi operatsii v Ukraini [Administrative and legal regime of the anti-terrorist operation in Ukraine]: monohrafiia. Zaporizhzhia: Helvetyka, 179 s. [in Ukrainian]

14. Vyrishennia mainovykh pytan bizhentsiv i vnutrishno peremishchenykh osib [Resolving property issues of refugees and internally displaced persons]: Rezoliutsiia PARle № 1708 (2010) vid 28 sichnia 2010 r. Retrieved from: <https://rm.coe.int/16806b5a6d> [in Ukrainian]

15. RESOLUTION ON INADMISSIBILITY in Case No. KI96/13 Applicant Branko Radeč Constitutional Review of the Decision, PZ. no. 169/12, of the Court of Appeal in Pristina, dated 21 January 2013. THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF KOSOVO. Retrieved from: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2017/11/gjkk_buletini_2014_I_eng-1.pdf [in English]

16. Rekomendatsiia Komitetu ministriv Rady Yevropy (2006)6 derzhavam chlenam shchodo vnutrishno peremishchenykh osib, ukhvalena na 961-mu zasidanni zastupnykiv ministriv 05.04 2006 [Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe (2006)6 to member states regarding internally displaced persons, adopted at the 961st meeting of deputy ministers on April 5, 2006]. Retrieved from: <https://rm.coe.int/16806b5ab1> [in Ukrainian]

17. Brookings project on internal displacement. Retrieved from: <http://www.brookings.edu/about/projects/idp> [in English]

18. Rezolutsiia 1708 (2010). Vyrishennia mainovykh pytan bizhentsiv i vnutrishno peremishchenykh osib Parlamentska Asambleia Rady Yevropy 28 sichnia 2010 roku [RESOLUTION 1708 (2010) Resolution of property issues of refugees and internally displaced persons Parliamentary Assembly of the Council of Europe January 28, 2010]. Retrieved from: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Rezolycia_PARE.pdf [in Ukrainian]